

Information från Elektronikindustriföreningen

REDAKTÖR: ANNA SVÄRDEMO-ALANDER, email: Anna.S.Alander@sinf.se

Blyhagel mera harmlöst än elektronik

Myndigheternas attityd i frågor om RoHS-direktivet och dess påverkan på de svenska elektronikföretagen upprör. Elektronikindustrins uppvaktning av Näringsdepartementet och Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet möttes med ett svalt intresse för elektronikbranschen och kommentarerna "Vi har en tradition i Sverige att industrin ordnar detta själv". För elektronikindustrin ges inga undantag, medan jägarna under försommaren fick 2 års uppskov för att kunna fortsätta att skjuta med blyhagel!

Föreningens ordförande, Eric Östlund, dess jurist Anna Svärde-Alander och dess RoHS-expert, Vidar Wernöe kunde med frustration konstatera att fyra representanter för nämnda departement visserligen lyssnade till pläderingen men inte uttryckte någon reaktion annat än att "detta skulle ni ha fört fram för fem år sedan".

- Det är bara det att då fanns ingen möjlighet att prova blyfri produktion, med dåtidens maskiner, komponenter och metoder, säger Vidar Wernöe.

Problemet är också att Elektronikindustriföreningen, med dess 190 småföretag som medlemmar, inte har råd med egen forskning eller lobbyverksamhet i Bryssel. Som ofta tidigare har bara storföretagen kommit till tals. Så undantas t ex telekomutrustning från blyförbudet i RoHS-direktivet.

Att jägarna nu har fått uppskov beror, enligt Miljödepartementet, på att den tidigare beslutade lagstiftningen enbart var nationell samt att jägarorganisationerna har starka lobbygrupper med inflytande i Riksdagen. Bedömningen har varit att det idag inte finns bra alternativ till bly i hagel.

Beskedet från departementen var också att Miljö- och Näringsministern inte ansåg sig ha tid att prioritera ett möte med Elektronikindustriföreningen.

- Självfallet känns det frustrerande att man väljer att inte lyssna till de små och medelstora elektronikföretagens situation, säger Vidar Wernöe.

Det finns två huvudfrågor som berörs av omställningen enligt RoHS-direktivet: Kvalitet och ekonomi. Begreppen är dessutom kopplade till varandra.

Övergången till blyfri produktion leder till en rad tekniska utmaningar. Blyfri lödning kräver

Vidar Wernöe

högre processtemperaturer vilket kan skapa fel i både komponenter och laminat. Det behövs både nya lod och flussmedel, nya metoder och i flera fall omkonstruktion. Risken ökar för ökad felfrekvens och kortare livslängd hos både lödfogar och komponenter. Under ett övergångsskede kan det förekomma produktion av elektronikort med både blyade och blyfria komponenter och lod. De får inte blandas, vilket ställer nya krav på logistiken.

Ökade kostnader

Allt detta ger ökade kostnader:

* Det behövs nya maskiner eller ombyggnad av ugnar våg- och ångzonslödning. Det krävs längre förvärmning och en noggrannare kontroll av lödprofilen, med dess högre temperaturer. En komplikation är att elektronikföretagen inte kan prova blyfri lödning förrän de har gjort sina nya investeringar och modifieringar.

• Utbildning i blyfri produktion kostar ca 10 till 15 tusen kronor per person.

• Att köra in lödprocesserna för de blyfria kretskorten är ett omfattande arbete. En kontraktstillverkare kan ha hand om tusentals kort och övergången till en stabil blyfri process kommer att ta tid.

• Omkonstruktion blir i många fall följden av de högre temperaturerna. Vissa komponenter kan inte läggas intill andra eller måste helt bytas ut eftersom de inte finns i RoHS-utförande.

• Komponenterna måste uppfylla RoHS vilket ställer krav på nya datablad från leverantörerna. Omständigare rutiner och dubbla lagerplatser (under en övergångsperiod), för blyade respektive blyfria komponenter, ökar kostnaderna.

* Många har lager av blyade komponenter för stora värden. Komponenterna kan knappast säljas varvid man får räkna med nedskrivning av lagervärdet.

Enligt KEMI kommer kontroll

Eric Östlund

av produktens RoHS-kompatibilitet i huvudsak att bli en dokumentationsövning. Som producent måste man kunna visa att produkten inte innehåller de förbjudna ämnena. Ett problem, enligt Vidar Wernöe är hur man som företag skall kunna redovisa detta. I det företag han är verksam, Elektronikonsult AB, gör man en notering i stycklistan om att komponenten uppfyller RoHS. Hans fråga om detta är tillräckligt gav svaret "Det kommer så småningom att ges av praxis".

- Men att i efterhand tvingas göra om en sådan sammanställning kan bli mycket dyrbart, påpekar Vidar Wernöe och betonar att man även bör spara alla datablad till de använda komponenterna.

Förlustbransch

Eric Östlund räknar med att de sammanlagda kostnaderna för en övergång till blyfri produktion uppskattningsvis skulle kunna uppgå till 10 procent av omsättningen. Eftersom de flesta små och medelstora elektronikföretagen idag har en vinstmarginal som är lägre än så betyder det att dessa kommer att tvingas gå med förlust!

I Sverige finns kring 1000 elektronikföretag. Bara 25 av dem är riktigt stora, företag som Ericsson, ABB m fl. Resten, kring 975 företag, har i genomsnitt 12 anställda och omsätter i 11,7 miljoner kronor. 10 procents kostnad för övergången till RoHS betyder följaktligen 1,2 miljarder kronor för dessa företag.

Svensk elektronikindustri blir 1,2 miljarder fattigare eftersom vi inte kan höja priserna. RoHS är en självklarhet och ger inget skäl till prishöjning.

Kostnaderna kommer att generera konkurser i många elektronikföretag. För många skapar övergången till RoHS likviditetsproblem. "Hur skall företagen lösa detta", frågade EIFs delegation och fick svaret "Om inte banken ställer

Anna Svärde-Alander

upp finns såväl Almi som Industriefonden".

- Men det betyder ju att företagen måste dela med sig av sitt ägande. Är det verkligen ett rimligt pris för RoHS-omställningen, frågar Vidar Wernöe retoriskt?

Inte tillfrågade

Under samtalet med företrädarna för departementen framkom hur dåligt informerade dessa är om de mindre företags förutsättningar.

- De lyssnade men visade ingen förståelse för vår situation. Inget ekonomiskt stöd för den dyra omställningsprocessen kunde utlovas. Tidigare samtal har bara förts med storföretag, vilka dock arbetar utifrån helt andra förutsättningar: De har möjlighet att avdela personal och pengar för olika miljöinsatser, säger Eric Östlund.

Aktiva länder

Sverige har saknat en nationell plan för införandet av RoHS-direktivet. Regeringens yrvakna utprästande bör jämföras med Storbritanniens och Frankrikes agerande.

I Storbritannien gick deras näringslivsdepartement ut redan 2003 med information till hela (!) den engelska elektronikindustrin och betonade vikten av att anpassa sig i tid. "If you are not ready 1 juli 2006 you will be dead". Där finns ett program för att stödja företagen.

Den franska elektronikindustrin hade på försommaren (8 juni) en konferens om sin framtid. Närvarande var premiärminister, industriminister och andra personer från regeringen och departementen. Man har tagit fram program för utbildning och bidrag för att anpassa sig till RoHS och WEEE (heter DEEE på franska).

Frankrike har ca 1300 företag, att jämföra med Sveriges ca 1000, så skillnaderna är inte så stora.

Följderna av en osmidig anpassning till RoHS kan bli förödande.

Det här är Elektronikindustriföreningen

Elektronikindustriföreningen är branschföreningen för små och medelstora svenska elektronikföretag inom utveckling, tillverkning, test och utbildning med 185 medlemsföretag.

Som medlem erbjuds du;

- Standardavtal.
- Timprislista med beräkningsunderlag.
- Branschutveckling, kurser och seminarier.
- Produktionsnätverk
- Omvärldsbevakning.
- Gemensam marknadsföring (Mässor, "Buyers Guide", webben).
- Lagdatabas.

Styrelseordförande;

Eric Östlund,
VD Polyamp,
erost@polyamp.se
08-594 693 00,
0708-35 93 91

Kontakt-

person;
Anna Svärde-Alander,
anna.s.alander@sinf.se,
08-440 11 83,
0708-56 99 52

www.elektronikindustriforeningen.se

KALENDARIUM

Sista torsdagen i varje månad kl 18:00 "Torsdagstanken" hos Tad på Non Solo Bar, Odengatan 34 i Stockholm. Maila till Håkan Isoz [hn-isoz@algonet.se] om du

Eric Östlund säger i en skrivelse till regeringen: "De närmaste två åren kommer vi inte att ha råd att utveckla några nya produkter och koncept. EU förlorar därmed i konkurrens, tvärtom Lissabonmålsättningen".

Gunmar Lilliesköld